

A miniature scene of children playing on a playground. In the background, there is a clock tower and some trees. The scene is set on a paved area with a wooden fence and a basketball hoop.

skandia:
bank & försäkring

Ungdomsrapporten 2013 Delrapport 1

Ett rikare liv

I en tid då kortsiktiga beslut påverkar vårt samhälle och då fokus är på snabba klipp, blir det än viktigare att våga tänka längre. Sverige har inte råd att låta mänskliga resurser marginaliseras i ett utanförskap - ändå sker det varje dag runt om i vårt land. Det börjar redan i unga år.

Vi vill göra upp med ett olyckligt feltänk i samhället. Ett feltänk där olika aktörer avstår från att genomföra viktiga och riktiga insatser för barn och unga. "Vi har inte råd" är ett vanligt argument som många gånger används. Skolkuratorer, extralärare, föräldrastöd och BUP ses som en kostnadspost. Möjligt att skära i för att på kort sikt hantera sin budget.

Men vad händer i en värld där de som kan ta ansvar känner sig bakbundna? Där ingen agerar på signaler om att barn mår dåligt - trots att omgivningen år efter år ser en liten killes svårigheter i skolan, eller hör den kompakta tystnaden runt den som inte platsar i gruppen och "hör till"?

De flesta människor vill skapa en bättre framtid för våra barn och unga med mindre utanförskap, ohälsa, arbetslöshet och kriminalitet. Erfarenhet och vetenskap visar på att förebyggande och långsiktiga insatser är effektiva för att motverka ett sådant destruktivt utanförskap.

(fortsättning sida 3)

Vi vet att kostnaden för förebyggande åtgärder är betydligt lägre än utanförskapets slutgiltiga pris – det lönar sig helt enkelt att satsa tidigt. Men när det gäller insatser för barn och unga krävs långsiktighet. Därför har Skandia sedan 2007 tagit fram metoder och verktyg som hjälper kommuner, landsting och rättsväsendet att se värdet av förebyggande insatser och även hur hiskeligt dyrt det är att ignorera tidiga signaler på att unga är på väg in i ett framtida utanförskap. Vi jobbar även med att stödja ideella projekt och eldsjälar genom vår stiftelse Idéer för livet.

Poängen är att rusta våra barn och unga för ett aktivt arbetsliv och på så vis säkerställa kommande generationers välfärd. I det korta perspektivet handlar det om att skapa en inkluderande tillvaro för unga på väg in i vuxenlivet. Ett viktigt steg är att skapa forum där deras röster blir hörda och verkligheten visas från deras vinkel. Det handlar även om att samhället måste skapa förutsättningar för framtidens arbetskraft, genom att lyssna på dem redan innan de tar steget ut på arbetsmarknaden – eller misslyckas med att göra just detta.

Det är en stor utmaning att kunna förklara och konkretisera samhällsproblem på enkelt sätt. Desto svårare att göra det innan problemen vuxit sig stora. Trots det har just detta varit ambitionen med att lyfta fram ungdomars åsikter och förutsättningar genom Ungdomsrapporten. Det ger oss alla chansen att agera i tid.

Det är min önskan att det även innebär att allt fler unga fångas upp innan livet blir för tufft och resan mot utanförskap påbörjas. **Att stå upp för långsiktiga värden och vara kortsiktighetens fiende är vårt sätt att bidra till ett framtida mer välmående samhälle. Byggandet av framtiden pågår i detta nu och det gäller att höra de röster som tar vid imorgon.** Det hoppas vi att Ungdomsrapporten kommer att bidra till.

Lena Hög
Chef Corporate Responsibility, Skandia

Bakgrund Ungdomsrapporten

Ungdomsrapporten baseras på en genomlysning av ungdomars attityder, värderingar och beteenden och syftar till att identifiera hur olika faktorer i ungdomars tillvaro hänger samman. Bilden som framträder visar på vikten av att jobba långsiktigt med att minska utanförskapet – framförallt genom att lyfta delar av den komplexa problembild som ligger bakom att en ung människa kan hamna i framtida svårigheter. Om inget annat anges kommer resultaten som presenteras i denna rapport avse svenska ungdomar i åldrarna 15 – 24 år. Skandia och Ungdomsbarometern har gemensamt tagit fram rapporten baserat på Ungdomsbarometerens mångåriga studier. Syftet är att synliggöra hur dagens unga ser på sina förutsättningar och möjligheter. En utförlig metodbeskrivning finns i slutet av rapporten.

Skandia startade stiftelsen Idéer för Livet 1987 som en motkraft gentemot ett hårdare samhällsklimat och en våldsutveckling som kulminerade med ungdomskravallerna i Kungsträdgården. Idéer för Livet stödjer ideella projekt och eldsjälar som gör att barn och unga upptäcker sina egna förmågor, stärker självkänslan och tar sig ur riskzonen för ett framtida utanförskap. I arbetet med stiftelsen bidrar Skandia med forskning, volontärer, stipendier, mentorskap, verktyg och nätverk. Stiftelsen har sedan starten stöttat mer än 3000 projekt och arbetet är ett sätt för Skandia att arbeta långsiktigt med sitt samhällsansvar och bidra till det framtida välfärdssamhället. Mer om arbetet inom den ideella sektorn finns att läsa på www.idealforlivet.se och information om satsningen på att motverka utanförskap och bidra till att kommuner arbetar med förebyggande insatser finns på www.utanforskapetspris.se

Ungdomsbarometern är ett analysföretag som sedan 1991 har arbetat kartläggning, analys och rådgivning i ungdoms- och framtidsrelaterade frågor. Som ett led i att skapa förståelse för ungdomar genomför Ungdomsbarometern årligen Sveriges bredaste ungdomsstudie i åldersgruppen 15 till 24 år.

1. Ungdomars tillvaro

Totalt sett är Sverige ett bra land att leva i

Fråga: andel som instämmer i påståendet: "Totalt sett är Sverige ett bra land att leva i"

90%

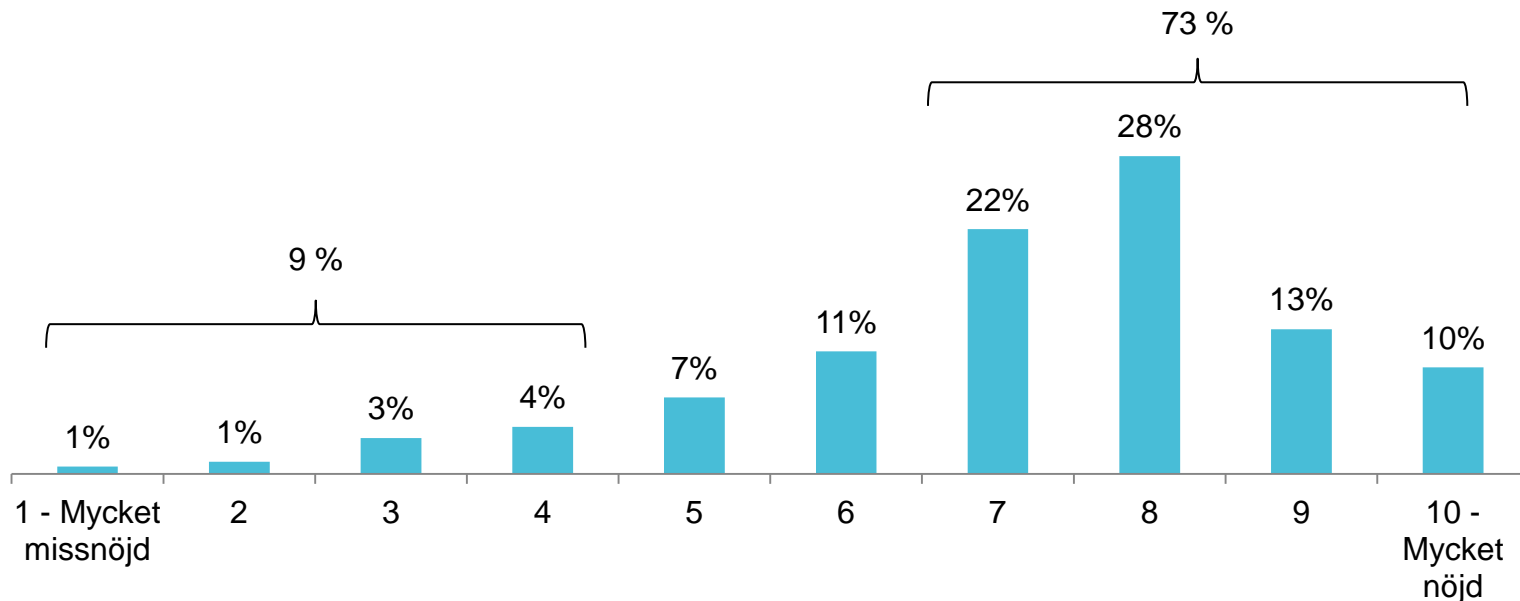
av ungdomarna instämmer mellan 15-24 år
instämmer med påståendet

Hur nöjd med tillvaron är ungdomarna i Sverige?

Fråga: "Hur nöjd känner du dig med tillvaron just nu?"

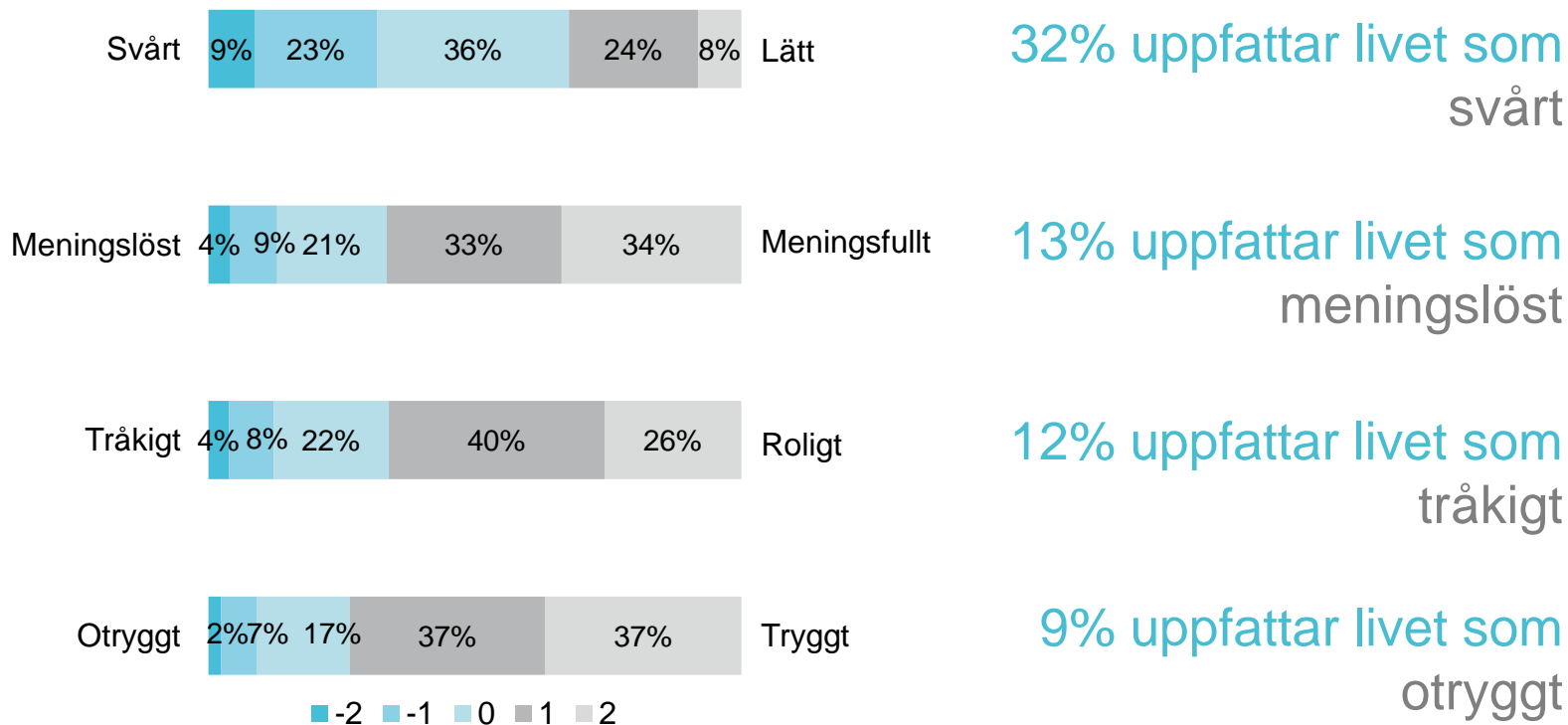
Respondenterna fick ta ställning på en skala från 1 till 10, där 1 motsvarar "mycket missnöjd" och 10 "mycket nöjd".

Ungefär tre av fyra ungdomar är nöjda med tillvaron.
Cirka en av tio är missnöjda.

Ungdomars uppfattning om livet

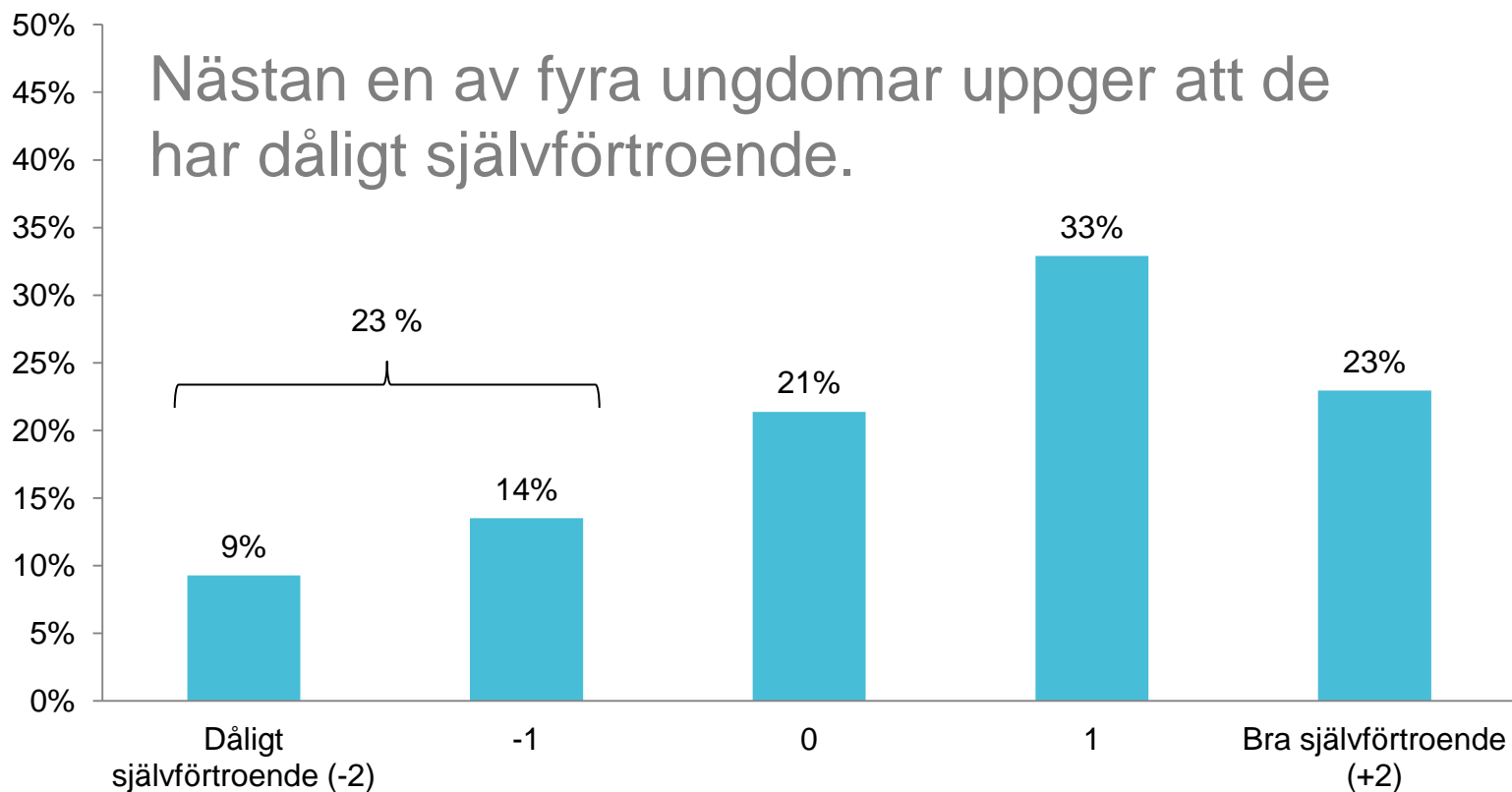
Fråga: "Hur uppfattar du livet just nu?"
Respondenterna fick ta ställning på en skala från -2 till +2.

Ungdomars självförtroende

Fråga: "Hur uppfattar du livet just nu?"

Respondenterna fick ta ställning på en skala från -2 till +2.

Vad stressar ungdomarna?

Fråga: "Hur upplever du följande saker i ditt liv just nu?"

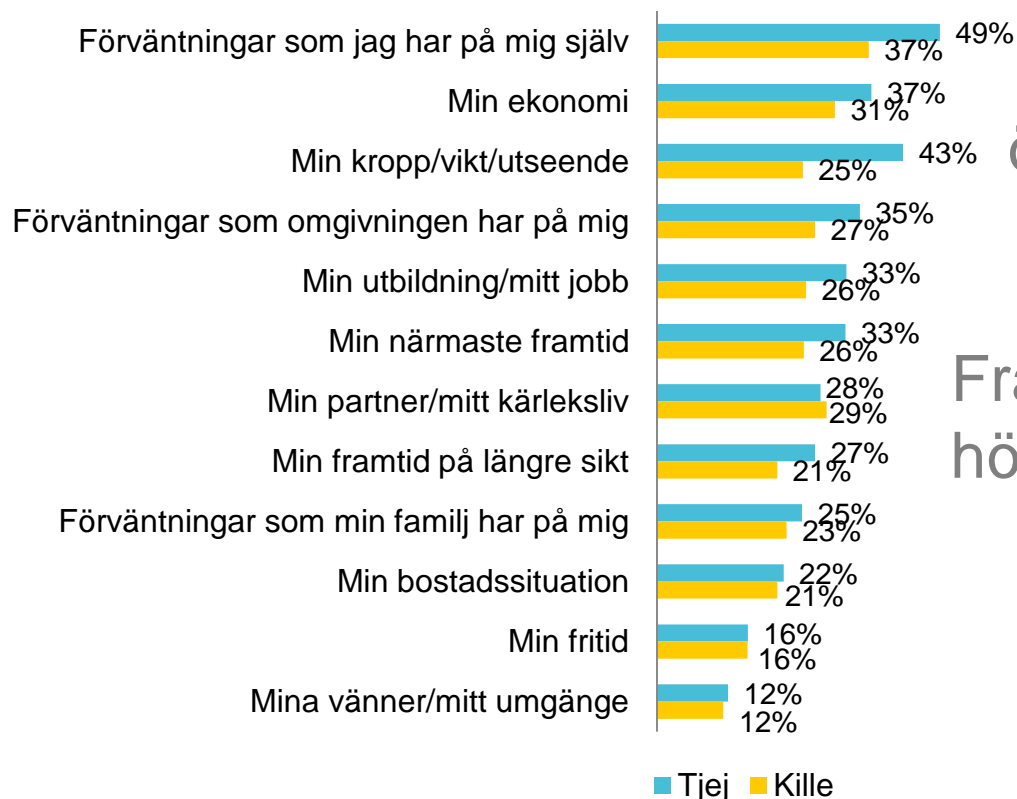
Rangordning: enligt "stressande" + "mycket stressande" sammanslagna.

Nästan en tredjedel av ungdomarna är stressade över sin närmaste framtid och/eller sin framtid på längre sikt.

Vad stressar tjejer och killar i sin tillvaro?

Fråga: "Hur upplever du följande saker i ditt liv just nu?". Svartalternativ: "stressande" + "mycket stressande" sammanslagna
Rangordning: enligt totalresultatet; Nedbrytning: kön

Tjejerna anger överlag fler faktorer som stressande jämfört med killar. Framförallt anger de i högre grad utseendet samt de egna förväntningarna som stressfaktorer.

Sammanfattning

1. Ungdomars tillvaro

Svenska ungdomar överlag är nöjda med sin tillvaro. På en rak fråga uppger drygt sju av tio att de är nöjda eller mycket nöjda med tillvaron. Dock finner vi en grupp om cirka 10% som uppger att de är missnöjda med tillvaron. Detta kan i sig tyckas vara en låg andel av den totala populationen men om vi räknar med att det finns 1 250 000 individer mellan 15-24 år är finns det omkring hundratusen ungdomar som är missnöjda med sin tillvaro.

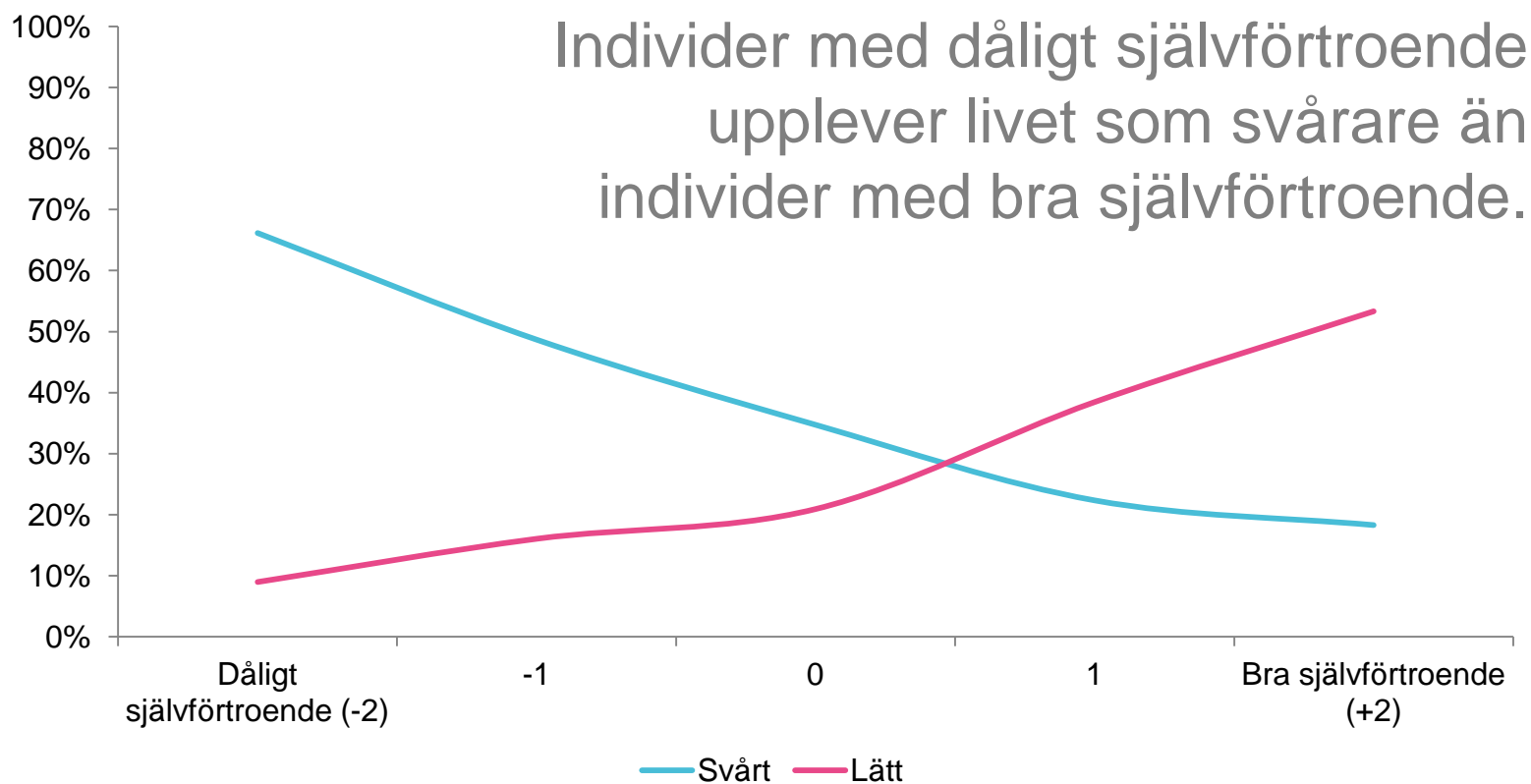
Vidare kan vi konstatera att det är ungefär en tredjedel av ungdomarna som upplever livet som svårt, och en tiondel som meningslöst, tråkigt eller otruggt. Det finns ett starkt samband mellan dessa faktorer vilket tyder på att det hög utsträckning är samma individer som återkommer i de olika frågorna- något vi utreder närmare längre fram i analysen.

Överlag uppger ungdomarna att de har ett bra självförtroende. Andelen som uppger att de har ett dåligt självförtroende, en av fyra ungdomar, är dock högre än andelen som upplever missnöje med tillvaron. Det samma gäller för stress, där vi kan konstatera att nästan en av tre ungdomar känner sig stressad över sin närmaste framtid eller framtiden på lite sikt. Överlag kan vi även konstatera att tjejer upplever fler stressfaktorer än killar. De största differenserna gäller stress över kroppen/utseendet samt stress kopplade till egna förväntningar. Detta hänger troligtvis samman med vilka förväntningar som finns på unga tjejer respektive unga killar, där bilden av unga tjejer ska vara bidrar till att de i högre utsträckning upplever att sig som stressade.

2. Samband mellan problemindikatorer

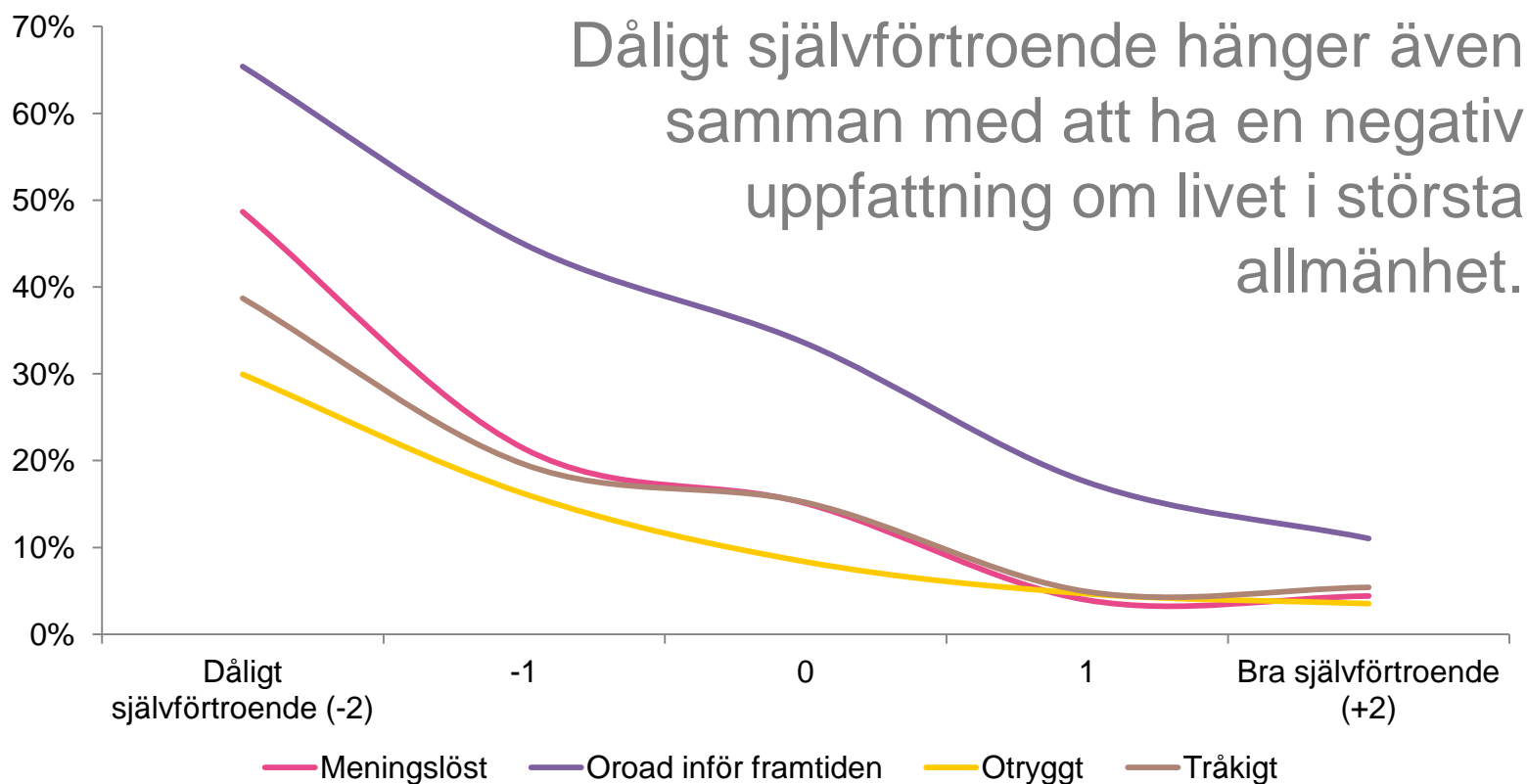
Samband mellan självförtroende och syn på livet

Fråga: "Hur uppfattar du livet just nu?"
Respondenterna fick ta ställning på en skala från -2 till +2.

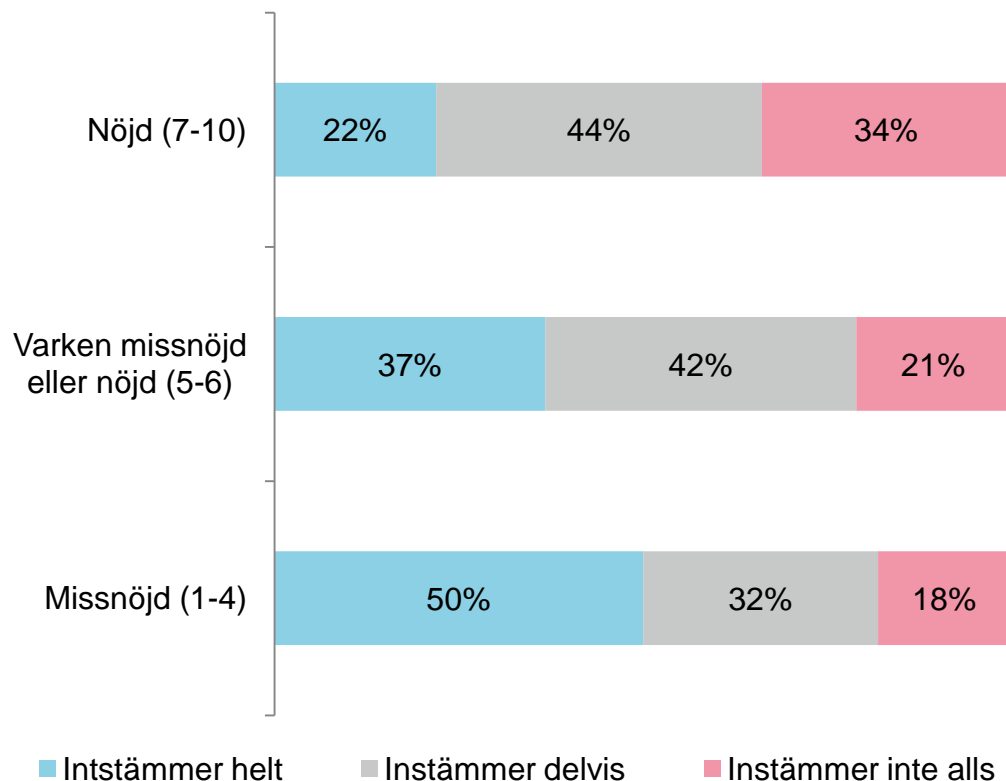
Samband mellan självförtroende och syn på livet

Fråga: "Hur uppfattar du livet just nu?"
Respondenterna fick ta ställning på en skala från -2 till +2.

Samband mellan nöjdhet med tillvaron och stressnivå

Fråga: påståendet "Jag känner mig ofta stressad". Respondenterna fick ta ställning enligt skalan "instämmer helt", "instämmer delvis" och "instämmer inte alls". Nedbrytning: "Hur nöjd känner du dig med tillvaron just nu?". Respondenterna fick ta ställning på en skala från 1 till 10, där 1 motsvarar "mycket missnöjd" och 10 "mycket nöjd".

Missnöjda ungdomar känner sig överlag mer stressade än nöjda ungdomar

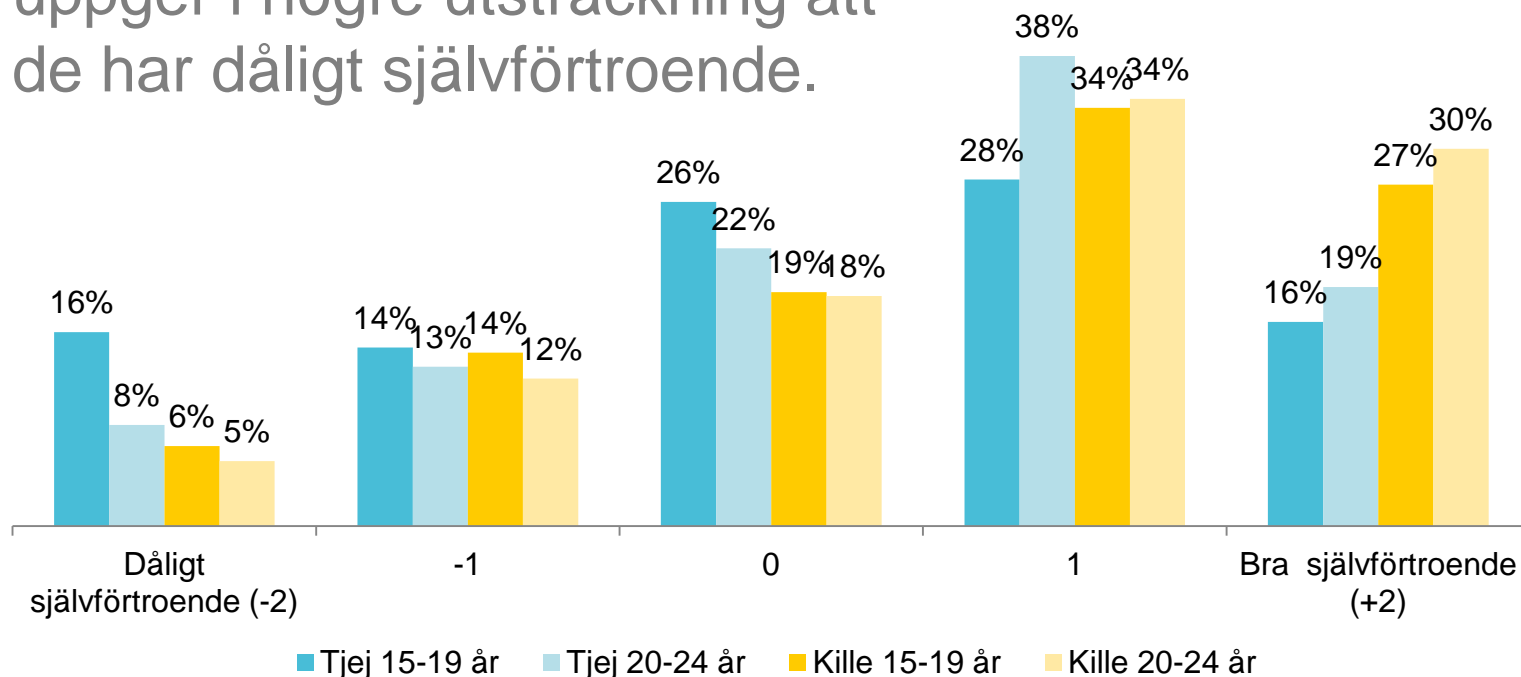
Samband mellan självförtroende, kön och ålder

Fråga: "Hur uppfattar du livet just nu?"

Respondenterna fick ta ställning på en skala från -2 till +2, där -2 motsvarar "dåligt självförtroende" och +2 "bra självförtroende".

Nedbrytning: kön och åldersgrupper (2 st.).

Yngre, och framförallt tjejer, uppger i högre utsträckning att de har dåligt självförtroende.

Sammanfattning

2. Samband mellan olika faktorer

I ovanstående resultat kan vi konstatera ett starkt samband mellan följande faktorer:

- Missnöje med tillvaron
- Negativ syn på livet
- Dåligt självförtroende
- Stress över livet och framtiden

Därmed kan vi betrakta samtliga av dessa faktorer som "problemindikatorer". Mot bakgrund av detta kommer vi i den fortsatta analysen utreda hur dessa indikatorer hänger samman med ungdomars tillvaro i stort. Det är viktigt att komma ihåg att det är omöjligt att fastslå orsakssamband mellan de olika problemindikatorerna i denna analys.

När det kommer till skillnader över ålder kan vi konstatera att unga individer i högre utsträckning uppger att de har dåligt självförtroende. Då ungdomsåren för många innebär ett sökande och utforskande är det delvis naturligt att yngre upplever en något större osäkerhet. Man kan dock fundera över vilken roll den sociala situationen i skolan spelar i sammanhanget.

Det finns även stora skillnader mellan unga tjejer och unga killar. Unga tjejer uppger i betydligt högre utsträckning problemindikatorer, vilket vi även konstaterade inledningsvis. Detta är viktigt att ha detta i åtanke vid kommande nedbrytningar på grupper som uppger problemindikatorer, som kommer att ha en viss överrepresentation av framförallt yngre tjejer.

10. Metodbeskrivning

Metodbeskrivning (del 1)

Syfte och urvalsmetod

Ungdomsbarometern har genomförts årligen sedan 1991. Syftet med undersökningen är att tillhandahålla en barometer över vad ungdomar tycker och tänker i allmänhet och inom vissa specifika områden i synnerhet. Problemställningen är primärt att tillhandahålla denna barometer till en så låg kostnad som möjligt på en säkerhetsnivå som majoriteten av våra kunder (och inte minst vi själva) anser är tillräcklig för att jobba vidare med frågor kring ungdomsmålgruppen utifrån.

Resultaten i denna rapport kommer från Ungdomsbarometerens studier som genomförts under hösten 2009, 2010, 2011 samt 2012. Totalt har cirka 10 000 respondenter svarat på undersökningen varje år. Dock har inte varje individ svarat på samtliga frågor i enkäten, varför basen skiljer sig mellan frågor i undersökningarna. Urvalsmetoden vi har använt oss av vid insamling av respondenter är ett s.k. kvoturval, vilket innebär att vi har utformat urvalet så att det i representativ skala återger hela ungdomspopulationen med avseende på några av dess viktigaste egenskaper. De egenskaper vi använt oss av är kön, ålder och region (NUTS2). Eftersom urvalet i huvudsak inte är slumpmässigt skall slutsatser kring populationen dras med viss eftertänksamhet och kvoturvalet är anledningen till att vi inte genomför några signifikanstest. Av samma anledning genomförs heller inte någon bortfallsanalys.

Vissa delar av de frågeställningar som behandlas i Ungdomsbarometern har dock även testats i undersökningar där data enbart insamlats genom slumpmässiga urval. Resultaten för givna identiska frågeställningar i dessa undersökningar har skiljt sig mycket lite från Ungdomsbarometerens resultat.

Metodbeskrivning (del 2)

Datainsamling

Samtliga svar i undersökningen har inhämtats via Internet genom datainsamlingsverktyget Confirmit. Undersökningen grundar sig på en onlineenkät, som dels innehåller ett antal bakgrundsfrågor, dels frågor inom respektive rapportområde. I årets undersökning har vi använt oss av fem primära datainsamlingskällor för att få en så bra spridning som möjlig i materialet. Dessa insamlingskällor är: Facebook och ungdomar.se, som är stora communities bland svenska ungdomar, Studentkortet, som är en databas med högskolestuderande baserad på uppgifter från CSN samt Cint, som är en databas över panelister. Avgörande för vilka insamlingskällor som valts genom åren är Ungdomsbarometerns subjektiva bedömning över var Ungdomssverige befinner sig och kan besvara undersökningar på Internet.

Vägning

Viktning av resultaten har genomförts med hjälp av de tre aktuella urvalsegenskaperna (kön, ålder och region). När vi belyser frågor på total nivå har vi använt den aktuella vikten för att erhålla en så representativ bild av ungdomssverige i förhållande till vårt kvoturval som möjligt. För den metodintresserade kan vi upplysa om att det inte finns någon vikt i årets undersökning som överstiger tre, vilket visar på en mycket bra spridning av respondenter över de totalt 160 urvalsgrupperna.

Dataredovisning

Resultaten från undersökningen redovisas i valida procent. Detta innebär att vi i grafer och tabeller, där ej annat anges, visar procent av de som svarat på den aktuella frågan och ej procent av totalen.

Kontaktuppgifter

Har du frågor angående resultaten i Ungdomsbarometern är du naturligtvis välkommen att kontakta oss för klargöranden och en närmare diskussion.